

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie ze skargi P.O. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 28 września 2015 r., sygn. akt IV Ca (...), wydanego w sprawie z powództwa Miasta W.

przeciwko P.O.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 października 2017 r.,

- 1) odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania,**
- 2) przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w W.) na rzecz adwokata J.J. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w tym postępowaniu.**

UZASADNIENIE

W związku z wniesieniem przez pozwanego P.O. skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego oddalającego apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego zasądzającego od pozwanego

na rzecz Z. w W. kwotę 183,60 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu należy podnieść, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych od Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, uwzględniającym poglądy doktryny i orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, przyjmuje się jednolicie, że orzeczeniem niezgodnym z prawem - w rozumieniu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. - jest orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17, z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. IV CNP 18/09, niepubl.; z dnia 5 września 2008 r., sygn. I CNP 27/08, niepubl.; z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, niepubl.). Niezgodność z prawem powodująca powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa musi mieć więc charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Tę wykładnię wskazanej normy zawartej w przytoczonym przepisie podzielił Trybunał Konstytucyjny orzekając w wyroku z dnia 27 września 2012 roku, (Sk 4/11, OTK-A 2012/8/97, Dz.U.2012, poz. 1104), że art. 424¹ § 1 k.p.c. rozumiany w ten sposób, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje tylko wtedy, kiedy niezgodność ta jest oczywista, rażąca i przybiera postać kwalifikowaną, jest zgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W świetle przedstawionego stanowiska bezprawność judykacyjną, o której mowa w przywołanym 424¹ § 1 k.p.c., należy więc definiować w sposób autonomiczny, węższy od tradycyjnie rozumianej bezprawności w dziedzinie odpowiedzialności cywilnej, z uwzględnieniem specyfiki sądowego stosowania prawa, istoty władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 maja 2006 r., sygn. I CNP 14/06,

niepubl.; z dnia 28 marca 2007 r., sygn. II CNP 124/06, niepubl.; z dnia 14 kwietnia 2008 r., sygn. II BP 62/07, niepubl.; z dnia 25 marca 2009 r., sygn. V CNP 93/08, niepubl., z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. IV CNP 116/08, niepubl.; z dnia 20 stycznia 2011 r., sygn. I BP 4/10, niepubl.).

Wniesione skargi podlegają wstępnej selekcji, albowiem Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna (art. 424⁹ k.p.c.). Oceny bezzasadności skargi należy dokonywać w powiązaniu z przedstawioną wyżej i utrwaloną w orzecznictwie wykładnią pojęcia „niezgodności prawomocnego wyroku z prawem”. Bezzasadność skargi jest oczywista, jeśli już z jej treści bez głębszej analizy i jurydycznych dociekań wynika, że nie może być uwzględniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2009 roku, I BP 20/08, nie publ., z dnia 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08, nie publ., z dnia 20 czerwca 2007 r., II CNP 74/07, nie publ. oraz z dnia 22 czerwca 2007 r., V CNP 81/07, nie publ.).

Pozwany zarzucił niezgodność wyroku Sądu Okręgowego z art. 117 § 1 w zw. z § 5 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 w zw. z art. 379 pkt k.p.c. poprzez odmowę przyznania pozwanemu pełnomocnika z urzędu w postępowaniu przed Sądem Rejonowym, powodującą nieważność postępowania, której nie uwzględnił z urzędu Sąd drugiej instancji. W sprawie nie doszło jednakże do pozbawienia skarżącego możliwości obrony przysługujących mu praw. Postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 r. Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek pozwanego o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu, wskazując, że wniesiona przeciwko pozwanemu sprawa o zapłatę należności związanej z przejazdem środkami transportu publicznego bez ważnego biletu nie jest sprawą szczególnie zawiłą i skomplikowaną pod względem faktycznym i prawnym, przekraczającą możliwość samodzielnego w niej występowania przez pozwanego, stąd udział pełnomocnika z urzędu nie jest konieczny. Mimo stosownego pouczenia, pozwany nie zaskarżył tego postanowienia do Sądu drugiej instancji, co uniemożliwiło poddanie go kontroli instancyjnej i rozważenie ewentualnych podniesionych przez pozwanego w zażaleniu argumentów przemawiających za uwzględnieniem wniosku. Należy podnieść, że co do zasady odmowa ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu, będąca konsekwencją oceny przez Sąd,

że wnioskujący nie jest osobą nieporadną, zaś stopień skomplikowania sprawy nie jest na tyle znaczny, by strona nie była w stanie podołać samodzielnemu występowaniu w sprawie, nie powoduje nieważności postępowania z przyczyny przewidzianej w art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, niepubl., z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2003 r., II CK 161/03, nie publ.). Skarżący nie przedstawił dowodu na tak poważne dysfunkcje lub zaburzenia psychiczne, które mogłyby uzasadnić tezę pozwanego o nieważności postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., II CSK 72/16, nie publ.). Trafny jest pogląd Sądu, że sprawa o zapłatę kary za jazdę „na gapę” w miejskim autobusie nie jest skomplikowana faktycznie ani prawnie oraz mieści się w zakresie zwykłego doświadczenia życiowego przeciętnego obywatela. Konsekwencje jazdy bez ważnego biletu, a więc bardzo często spotykanego zjawiska życia codziennego, są powszechnie znane, podobnie jak zachowania obronne pasażerów, nie będących w stanie przedstawić biletu w czasie kontroli przeprowadzanej przez kontrolerów w środkach komunikacji publicznej. W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji (art. 424⁹ k.p.c.).